

et idem *Sanch. n. 12. cum D. Th. D. Bon. D. Anton. Alb. Magno Carthus. Suar. Soto, Palud. Syloest. Turrecrem.* et aliis pluribus, docent abstinendam tunc esse meri consilii, non autem obligationis, quia bonum iustitiæ satisfaciendi debito bene evagationem illam compensat, et coonestat. De hoc autem puncto loquens S. Franciscus Salesius (*introduc. etc. part. 2. cap. 20.*) inquit conjugem qui debitum exigit, indecenter quidem ad Communionem accedere, non verò arcendum esse qui reddit, dicens quòd in veteri lege vetabatur ne diebus festis debita exigenterentur, non autem ut solverentur. Et huic congruit id quod scripsit D. August. super Psalm. 149. « Si non exigis, redde: pro sanctificatione perfecta Deus tibi computabit, si non quod tibi debetur » exigis, sed reddis quod debetur uxori. » Ratio, quia cum redditio debiti sit actus virtutis, non est cur hominem à Communionem impediatur. Et idem procedere censet *Sanch. n. 6. cum Gerson. et Majore*, si copula sit ad incontinentiam vitandam, quia amor continentiae, et non voluptatis, causam satis coonestantem præbet. Rectèque hîc advertunt *Salm. cap. 15. n. 58 et Sanch. na. 9. cum Cajet. Suar. Soto, Alens. Palud. etc.*, quòd conjux ratione Eucharistiæ suscipiendæ minimè eximitur ab obligatione reddendi debitum; tantùm poterit, ut ait *Sanch. cum Soto*, honestis precibus resistere, non autem importunis.

Quid autem Confessarius respondere debeat, si interrogatur à conjuge an reddere teneatur debitum die Communionis? Sapienter *Laym. de Euchar. c. 6. n. 16. Sanch. de Matr. l. 9. d. 2. n. 16 et Suar. d. 68. sect. 2. in fin.* docent, respondendum quòd si conjux frequenter communicare solet, v. g. omnibus festis, cum obligari ad reddendum, ne periculo exponatur peccandi contra iustitiam, vel charitatem; si verò non frequenter communicet, sed tantùm in præcipuis festivitibus, tunc illi suadeat ut roget alterum conjugem abstinere in honorem Communionis, modò non incurrat illius indignationem; tunc enim, si rogatio non proficit, poterit communicare; nisi patiatur ex redditione insolitam distractionem, nec conetur, ut diximus, eam repellere.

Die autem qua conjux jam communicavit, debitum reddere nullam esse culpam dicunt *Alex. de Navo et Anton. ap. Sanch. d. nu. 16. Petere verò censent esse veniale ibid. S. Anton. Sylo. Palud. Turrecrem. Ang. etc.* Sed *Navar. c. 21. n. 51 et Sanch. cum Vict. ac Tabien.* dicunt abstinendam à petendo esse tantùm consilii, non obligationis.

273. — Pertinet etiam quodammodo ad dispositionem corporis accedere ad Eucharistiam corpore mundo, sine aliqua macula notabili, quæ sit externa et delebilis; nam si esset occulta, non obest; neque si esset perpetua, ut lepra, fistula, et similis, prout dicunt communiter *Suar. d. 68. sect. 2. v. Dico igitur, Pal. p. 13. n. 1. et Laym. lib. 5. tr. 6. c. 6. n. 24.* Sacerdos verò lepra infectus, vel alio morbo horrorem afferente, prohibetur celebrare in publico, ex *Cap. Tua nos, de Clerico ægrot.* ubi dicitur, pro scan-

dalo, et abominatione populi; unde in secreto potest celebrare, *Palas l. c. Salm. c. 7. num. 56.*

An verò mulieres tempore menstrui possint communicare? Sentit *Suar. l. c.* quòd si ipsæ commodè communionem differre possunt, tenentur differre sub veniali, ex D. Dionysio Alexandrino, qui dicit tales foeminas non debere sic affectas attingere corpus et sanguinem Domini. Sed communiùs et probabiliùs censent *Pal. l. c. Salm. n. 57, et Laym. l. c. cum Alensi, ac Palud.* hoc esse tantùm de consilio, ex D. Gregorio (*apud Laym. lib. 1. tr. 1. cap. ult. n. 2. v. Objicere*), qui in Epistola ad Augustinum, loquens de muliere menstruata, sic scripsit: « Si ex » veneratione magna percipere non præsumit, laudanda est; sed » si percipiat, non judicanda: bonarum quippe mentium est ibi » etiam culpas agnoscere, ubi culpa non est. » Debent autem mulieres ad Communionem modestè accedere, pectore cooperto, et sine vano ornato; unde, si quæ nimis immodestè accedat, huic neganda est Communionem. Vide *Concinat. t. 8. pag. 370. n. 4.*

Congruum etiam est accedere ad Eucharistiam depositis armis. Cæterùm communicare gladium nulla lege est vetitum per se loquendo; nam per accidens potest esse veniale ratione scandali, ut dicunt *Wigandt tr. 12. n. 45 et Holzm. t. 1. p. 352. n. 74. cum Gob. Tamb. et aliis.* Milites verò S. Joannis Hierosolymitani omnino decet cum gladio accedere, quia hoc signo ipsi profitentur zelum pro tuenda fide; vide *Holzm. l. c.*

276. — Insuper hîc notandum quòd Sacerdos, quando Eucharistiam suscipit more laicorum, ut dicit *Croix l. 6. p. 1. n. 556*, debet esse stola indutus, sub interminatione excommunicationis, ex Concilio Bracharensi III, relato in *cap. Ecclesiast. 9. dist. 23.* ubi dicitur: « Modis omnibus convenit, ut quod quisque percipit in consecratione honoris, hoc retineat et in oblatione, » vel perceptione salutis, scil. ut cum Sacerdos ad solemnia Missarum accedit, aut per se Deo Sacrificium oblaturus, ac Sacramentum corporis et sanguinis Domini nostri Jesu Christi sumpturus, non aliter accedat quàm Orario utroque humero circumseptus. Si quis autem aliter egerit, excommunicationi debite subiaceat. » Dicunt verò *Azor. t. 1. l. 10. c. 28. q. 12. cum Turrecrem. et Tamb. de Commun. l. 2. c. 2. n. 10.* prælatum Decretum Concilii Bracharensis hodie per consuetudinem videri abrogatum; unde excusant etiam à veniali Sacerdotem, qui sine stola extra Missam communicaret. Sed veriùs et communiter *Suar. d. 68. sect. 1. Gavant. in Rubr. t. 1. p. 4. tit. 8. n. 7. Bon. d. 4. q. 6. p. 2. n. 2. cum Reg. et Graff. item Barbosa. Henr. et Gob. ap. Croix l. c.* quamvis excusent à peccato mortali, quia res non est admodum gravis, vel quia ex communi usu non videtur sub gravi recepta; meritò tamen non excusant à veniali: tantò magis quia hoc præcipitur à Rituali Rom. ubi dicitur, *Sacerdotes verò cum stola communicent; et Glossa in dict. c. Ecclesiastica*, dicit: *Idem servandum est, si Sacerdos est communicaturus in ægitudine.*

277. — « Resp. 2. Ex præcepto Ecclesiæ tenetur communicaturus sub mortali regulariter esse jejunos jejunio naturali; id est, ut à medio noctis nihil omnino per modum cibi, potûs, aut medicinæ sumpserit. Ita *comm.* Et est certum ex Conciliis, quæ vide apud *Fill. Laym. Card. de Lugo. l. c.* »

Unde resolves :

« 1. Etsi parvitas materiæ non excuset hęc, non obstat tamen Communioni I. Reliquias ciborum inter dentes hærentes trajicere casu (negant enim *Præpos. Vasq.* et alii, si fiat de industria, contra *Tann. Conin. q. 80. ar. 4. n. 47. et Dian.* qui contrarium probabile affirmant) licet eas expuere omnino deceat, *Dian. t. 4. de Sac. res. 37. et p. 4. t. 4. res. 104. vid. Escob. t. 7. E. 6. et Card. de Lugo. n. 63.* ubi notat sententiam istam *Tann. et Dian.* ad hoc servire, ut studiosè dentes ante expurgare, ne quid fortè casu decidat, non tenearis. II. Sanguinem, vel alium humorem ex capite defluentem, et guttulam aquæ, aut vini, casu per ablutionem oris, vel guttulam jusculi dum sapor exploratur, per modum salivæ cui mixta est, vel culicem inter respirandum trajicere. Ratio est, quia hæc aut non sumuntur, scilicet ab extrinseco, aut non per modum cibi, aut potûs. Vide *Fagund. præc. 5. c. 3. Card. de Lugo. l. c. n. 23.* III. Si aromata, vel folium tabaci ex causa ori imponas, masticas, vel quid aliud gustes, modò nihil transmittas. *Præpos. in 3. p. q. 80. art. 8. dist. 1. num. 39. Card. de Lugo R. mor. l. 1. d. 9.* Idem de fumo tabaci docet *Gran. in 3. p. c. 5. t. 10. d. 8. n. 4.* (licet indecens valde id videatur, nisi justa ex causa fiat) et *Escob. t. 7. E. 9.* ubi de ejusdem pulvere per nares attracto idem colligit ex *Suar. et Fag.* Idem tenent *Dian. p. 8. tr. 7. R. 3. Card. de Lugo et Mor. tom. 1. d. 9.*
 « 2. Probabile est non impedire Communionem, si frustulum ligni, chartæ, unguium, vel lapillum deglutias; quia non habet rationem cibi vel potûs. *Dian. l. c. R. 38 et tr. de celeb. R. 52. ex Ledesm. et Sanch. contra Henr. Regin. Laym. et Escob.* »
 « 3. Non licet communicare his casibus. I. Si saccharum, liquorem glycerizæ ore solutum cum saliva trajicias. Si verò dubium sit, num quid deglutiveris, vel an factum sit post duodecimam, probabiliter docet *Laym. lib. 1. t. 1. c. 1. contra Sanch. Fagund.* non impedire Communionem, vel Sacrificium, vide *Dian. l. c. R. 29.* et supra *l. 1. tom. 1. c. 2. d. 3.*
 II. Si vesperi decubens aliquid ori contra raucedinem imposueris, nisi certus sis, post medium noctis te nihil transmississe. Ita *Suar. Fill. Card. de Lugo l. c. n. 37* et alii. Licitum autem est, inter horologia dissonantia quodvis sequi, etiam ultimum, modò non constet errare; quia habet se ut auctor bonus, faciens opinionem probabilem, ut habet *Sanchez*

» *l. 2. d. 1. de Matr. Fagund. Jo. Sancius, Card. de Lugo n. 45.*
 » *Dian. l. c. R. 36. * (Vide infra n. 282.) * III.* Si aliquid sumpseris licet mox rejeceris. IV. Si Tabaci fumum in stomachum trajeceris ut docet *Præpos.* etsi alii meritò dubitent. *Tann. t. 4. d. 5. Gran. autem in 3. p. c. 6. t. 10. d. 8. negat.*
 » V. Si sacerdos nocte Nativitatis in prima Missa ablutionem, vel lambendo digitos modicum aquæ, aut vini sumpserit. Vide *Bon. d. 4. q. 6. p. 2.* »

278. — Ut hæc omnia diligenter discutiantur, prænotandum est 1. jejunium naturale ad Communionem prærequisitum non esse quidem de jure divino, sed tantum ecclesiastico, ex *cap. Ex parte de Celebr. Miss.* et variis Conciliis, præsertim ex *Concil. Constantiensi*, vide dicta in *Tom. 1. l. 1. n. 8c. v. Et quod.* Prænotandum 2. quòd in fractione hujus jejunii, etsi hoc præceptum est de jure ecclesiastico, non datur tamen parvitas materiæ: quia præceptum non jam est accedendi ad Eucharistiam jejunos, sed non accedendi post cibum aut potum, qui autem communicat post quamcumque minimam partem, jam communicat post cibum, aut potum. Ita omnes DD. quidquid dicant *Gilbert. et Pasqual.* qui non sunt audiendi. Prænotandum 3. quòd ad hoc jejunium frangendum juxta communem sententiam tria requirantur, nempe I. Ut quod sumitur sumatur ab extrinseco. II. Ut sumatur per modum comestionis, aut potationis. III. Ut res sumpta habeat rationem cibi, aut potûs. De hac materia tractant *Suar. 3. part. d. 68. sect. 4. Laym. l. 5. tr. 6. c. 6. Contin. Tourn. tom. 5. p. 472. Palaus de euch. p. 13. Bon. eod. tit. d. 4. q. 6. p. 2. Lugo d. 15. Concina tom. 8. p. 139. Escob. de Euchar. l. 20. Holzm. tom. 1. de Jejun. p. 353. Renzi eod. tit. tom. 2. c. 4. Salm. de Euch. c. 7. Wigandt. tr. 12. Exam. 4. Antoin. p. 486. Rongaglia de Euch. c. 5. Vioa eod. tit. qu. 4. art. 8. Tamb. Meth. Commun. c. 2. §. 6. Croix l. 6. p. 1. ex n. 560. Sporer, tom. 3. p. 158. Elbel tom. 3. p. 90.* His locis videre poteris præfatos Auctores, cum infra invenies citatos.

279. — Juxta autem Regulam I. Ad frangendum jejunium requiritur, ut aliquid sumatur ab extrinseco; hanc tradunt *Croix n. 560. Elbel. n. 91. Vioa n. 4. Sporer 466 et P. Suar. d. sect. 4. ex D. Th. qui in 4. d. 8. q. 1. a. 4. q. 2.* dicit quòd omne quod ab intrinseco provenit, et ore non sumitur ab extrinseco non verè comeditur, et ideo non tollit jejunium naturale. Sed dubitatur, 1. An voluntaria trajectio reliquiarum cibi frangat jejunium? Prima sententia negat, et hanc tenent *Suar. sect. 4. v. Tertio, Elbel n. 99. Quarti p. 3. tit. 9. sec. 1. diff. 1. Pal. n. 8. cum Con. et Henr. Dian. p. 3. tr. 4. R. 37. cum Tabien.* et probabilem putant *Tamb. n. 25. Escob. n. 341. cum Molfes. Ochagao. Petig. etc.* item *Tanner. Leand. et Gob. apud Croix n. 567.* Ratio, quia reliquiæ cibi pridie sumpti, cum non recipiantur ab extrinseco die Communionis, moraliter reputantur partes comestionis præcedentis diei, unde quamvis ex industria trajiciantur, moraliter non constituunt novam comestionem, sed præteritam perficiunt.

Addit aliam rationem *Suar.* quia tales reliquiae non sumuntur per modum cibi, sed per modum salivae. Nec videtur hæc sententia difformis esse Rubr. Missal. *de Defect. n. 3.* ubi sic dicitur: « Si » reliquiae cibi remanentes in ore translutiantur, non impediunt » Communionem, cum non translutiantur per modum cibi, sed » per modum salivae. » *Secunda* verò sententia communior affirmat, et hanc tenet *D. Thom. 3. part. qu. 80. art. 8. ad 4.* ubi dicit: « Reliquiae cibi remanentes in ore, si casualiter translutiantur, » non impediunt Communionem. » Ergo, si translutiantur ex proposito, impediunt; et ita censent etiam *Cabas. Tom. 1. c. 5. n. 7. Fill. de Euch. nu. 336. Ronc. q. 6. R. 2. Laym. nu. 18. Tamb. n. 25. Bon. p. 2. nu. 5. Viva q. 4. art. 8. nu. 4. Ant. p. 487. Cont. Tourn. cum Vasq. et Sylo.* Ratio, quia hujusmodi reliquiarum trajectio, cum ex industria fiat, videtur nova comestio. Prima sententia non videtur improbabilis, sed hæc secunda est probabilior, et omnino consulenda: ut rectè dicunt *Suar. Salm. et Gao. in dict. Rubrica*; licet in hoc non sit scrupulosè agendum, ut sapienter advertit *P. Suar.* Unde libenter sequor sententiam *Lugonis d. 16. n. 36.* quam amplectitur etiam *N. P. Benedictus de Sacr. Miss. 1. 9. l. 3. c. 17,* nempe quòd reliquiae à dentibus divulsæ, quæ sensibiliter in lingua percipiuntur, equeidem sunt expiendæ: non verò est obligatio adhibendi diligentiam ad reliquias illas ex dentibus extrahendas, etiamsi prævideantur deglutendæ, si non extrahantur, et cum saliva deglutiantur; alias, enim hæc obligatio esset innumeris scrupulis, et perplexitatibus obnoxia, ad quod certè non præsumitur Ecclesia voluisse obligare.

Dubitatur 2. an guttulæ aquæ cum saliva immixtæ, aut jusculi degustati, si ex proposito deglutiantur, frangant jejunium? Si prædictæ guttulæ casu trajiciuntur, certum est eas non frangere jejunium, modò non sint in magna quantitate, ita omnes cum *D. Th. dicta q. 80. art. 8. ad 4.* ubi ait: « Et eadem ratio est de » reliquiis aquæ, vel vini, quibus os abluitur, dummodo non » trajiciantur in magna quantitate, sed permixtæ salivæ, quod » vitari non potest. » Dubium est igitur si ex proposito deglutiantur? Sentiant eas non frangere jejunium *Conn. et Henr. apud Croix n. 566.* modò sint immixtæ salivæ: et idem sentire videntur *Lugo n. 33 et Tamb. n. 23.* dum dicunt, quòd cum non sit potatio deglutire salivam, ideo nec violat jejunium has guttulas per modum salivæ trajiciens; sed omnino affirmandum cum sententia communi, quam sequuntur *Suar. sect. 4. v. Tertio. Holzm. n. 73. Cont. Tourn. p. 464. cum Sylo. et Salm. c. 7. num. 67. cum Pal. etc. communiter.* Et hanc docet idem *D. Thom. l. c.* ubi postquam dixit, reliquias cibi non frangere jejunium, si casualiter translutiantur, dicit « eandem rationem esse de reliquiis » aquæ, quibus os abluitur; » ut mox supra relatam est. Confirmatur ex Rubrica *l. c.* ubi sic habetur: « Idem dicendum (scilicet » cet non frangi jejunium), si lavando os deglutiatum stilla aquæ, » præter intentionem. » Ergo, si ex intentione, frangitur.

Idem dicendum, si quis noctu immittit saccharum in ore, et post mediam noctem aliquid trajicit, ut docent *Lug. n. 37. Pal. n. 8. Fill. n. 136. Salm. num. 68 et Renzi tom. 1. l. 3. tract. 4. c. 4. q. 7. cum Coninch. Vasq. Bon. Reg. etc. communiter,* quidquid dicant aliqui apud *Dian. p. 2. tr. 14. R. 51.* Ratio, quia non est illa reliquia comestionis præcedentis diei, sed est continuata comestio.

Sic etiam frangit jejunium qui sumit aquam, licet involuntariè, vel quia labitur in flumen, vel quia alius per vim illam in os ejus infundit, ut dicunt *Conc. p. 162. et Croix n. 568. cum Lugo, Tamb. et aliis communiter contra Bosco.*

Ita etiam si quis sugeret sanguinem ex digito, vel lacrymas ex oculis manantes, ut dicunt communiter *Viva n. 4. Mazotta t. 3. pag. 149. et Croix cum Lugo, et Tamb.*

Secus verò dicendum, si quis deglutit sanguinem defluentem è capite vel gingivis, aut saniem ex pustula oris emanantem, etiam ex industria, ut communiter docent *Suarez sect. 4. v. Quæres, Cabass c. 5. n. 7. Habert tom. 5. p. 487. Elb. n. 99. Antoine p. 485. Concina n. 6. Ronc. quæst. 6. R. 2. Laym. n. 18. Bon. n. 6. et Salmant. cum communi (contra Tournely p. 475. v. Verum).* Ratio, quia ut supra dictum est ex *D. Thoma,* quidquid ab intrinseco provenit, non verè comeditur, nec solvit jejunium.

280. — Regula autem II est, quòd ad frangendum jejunium requiratur, ut sumatur aliquid per modum comestionis, aut potationis; hanc regulam tradunt communiter *Suar. sect. 4. Laym. n. 18. Lugo d. 15. n. 28. Bon. n. 6. Sylo. 3. p. q. 80. v. 8. et alii passim.* Sed dubitatur 1. An solvat jejunium pulvis tabaci sumptus per nares? Affirmant *Antoine de Leone, et Lez. ap. Lugo Resp. Mor. l. 1. dub. 9. n. 1.* et valde dubitat *Cont. Tourn. p. 470. in princ.* Sed communiter negant alii, etiamsi aliquid in stomachum transmittatur; quia licet talis materia sit nutritiva, tamen non sumitur per modum comestionis, sed attractionis. Ita *Suar. s. 4. Holzm. n. 81. Roncagl. q. 7. Lugo l. c. Conc. p. 362. Elbel. n. 92. Croix n. 570. cum Aversa, Renzi q. 7. Escob. n. 62 et Diana p. 8. tr. 7. R. 3. cum Marchant. Machad. Pasqual. et Leand.* Hæc sententia est quidem probabilissima, tum ob allatam regulam, tum ob universalem consuetudinem, qua undique permittitur præfatus tabaci usus ante Missam, ut docet *Papa Benedict. XIV de Synodo l. 7. c. 63.* ubi obiter refert olim ab *Inn. X et XII* emanatam fuisse excommunicationem in eos, qui sumerent tabacum per nares in Vaticano, idemque præscripsisse *Urbanum VIII* in Ecclesiis Diocesis Hispaniensis; sed deinde hanc prohibitionem abstulisse *Benedictum XIII.* Unde sic concludit: « Hodie tamen à communi consuetudine adeo est coho- » nestatus (usus tabaci), ut nulli scandalum præbeat: » Idem autem, quod dictum est de tabaco, dicunt de aqua casu trajecta per nares. *Suar. et Fagund. apud Viva, Tamb. n. 23. et Barth. à S. Fausto apud Dian. Id tamen non admitterem, si quis ex proposito tabacum vel aquam per nares in stomachum*

trajiceret, quia id non sumeret tunc per simplicem attractionem sed per voluntatem directam trajiciendi, quod nullo modo videtur permissum ab Ecclesia. Sed dices: Actio attractiva non est potativa, vel manducativa. Respondetur, quod licet hæc actio non sit à natura ordinata ad trajiciendum in stomachum potum, vel cibum, tamen ad id ordinatur ab ipso attrahente; et ideo ex tali intentione induit moraliter rationem potationis, sive comestionis, cum interveniat debita materia, et actio apta ad finem tractionis in stomachum.

Idem dicendum de illo, qui pulverem, aut pluviam, floccum nivis, culicem, sive muscam deglutiret; nam si hoc accidere casu per respirationem, utique non solveret jejunium, ut communiter docent *Suar. v. Quæres, Lugo n. 34. Habert p. 476. Tourn. p. 475. Conc. n. 6. Sal. n. 68. Ronc. q. 6. Renzi q. 5. cum Nao. Bonac.* et aliis passim; quia talis actio non est comestio, sed respiratio, quam Ecclesia noluit quidem prohibere; quis enim posset effugere, ne aliquid pulveris cum vento deglutiat? Secus verò esset (ut rectè docet *Lugo n. 36.*), si quis ex proposito vellet culicem, aut pulverem trajicere, quia hæc non esset mera respiratio, sed voluntaria deglutitio. Et idem dicendum meritò ait *Lugo n. 35.* si quis deglutiret aliquid, putà uvam ab altero in os ejus immissam, etiamsi ipse id non adverteret, et casu respirando trajiceret, quia noluit quidem Ecclesia impedire Communionem ob sumptionem rerum, quæ per respirationem cum aere attrahuntur, sed earum quæ non deferuntur cum aere.

Dubitarur 2. An solvat jejunium fumus tabaci, aut similis? Affirmant pariter *Lezana et Antoine, de Leone ap. Salm. n. 71.* quia (ut dicunt) fumus etiam aliquo modo nutrit. Negant verò communiter et probabilius *Holzm. n. 82. Sporer n. 467. Croix n. 570. cum Aocr. et Boudier, Viva n. 8. cum Trull. Tamb. Præpos. et Salm. cum Suar. Diana ac Villal.* Eademque sententiam sequitur *Bened. XIV de Missa t. 9. lib. 3. c. 17.* testans hanc communi DD. consensu hodierno die confirmari. Ratio, quia fumus tabaci neque est cibus aut potus, neque sumitur per comestionem vel potationem; aliàs dicere deberemus frangere jejunium etiam eos, qui in culina ciborum fumum exciperent. Et hoc currit, etiam si fumus voluntariè immittatur in stomachum, ut probabiliter dicunt *Escob. n. 438. Vioa n. 7. cum Præp. Sporer. n. 467. Renzi q. 7. Dian. l. c. Tamb. n. 23 et March. et Burgh. ap. Croix n. 569.* contra *Salm. l. c. cum Hurtad. etc.* qui dicunt, sed minimè probant, hanc esse veram comestionem.

Dubitarur 3. An solvat jejunium qui sumit folium tabaci vel aroma, ut dentibus conterat, et phlegmata expuat? Affirmant idem *Anton. de Leone ap. Salm. et Henno apud Tournel.* quia (ut dicunt) semper trajicitur aliquid in stomachum, et propter hoc phlegmata ejiciuntur. Sed negant *Lug. Resp. Mor. l. 1. d. 9. ex n. 2. Holzm. n. 8. Bon. n. 9. Sporer. n. 467. Vioa n. 7. Escob. n. 438. cum Pasq. Renzi q. 7 et Dian. p. 5. tr. 13. R. 1. cum Conc. Tamb. Præp. Trull. etc.* Et meritò id probabile putant

Salm. n. 72. cum Bonasp. Ratio, quia ad phlegmata ejicienda non requiritur, ut succus in stomachum descendat, sed sufficit tabacum ad os applicare, ut virtutem expuendi ad stomachum immittat per nervos, qui ad stomachum respondent. Et hoc etiamsi deglutiat, sed præter intentionem, aliquid modicum succi, salivæ inseparabiliter admixti, ut dicunt *Lugo numer. 7. Tambur. numer. 6. Vioa et Escob. locis citatis cum Tann. et Fausto apud Dian.* quia, si casu id deglutiat, non per modum cibi, sed per modum salivæ trajicitur. Imò *Lorichius ap. Dian.* excusat, etiamsi casu granum deglutiat; sed hoc non admittunt *Bon. et Tamb.* quia illud tunc videtur potius sumi per modum cibi. Hoc tamen intelligendum, si granum, non autem si aliqua minima pars deglutiat, quæ insensibiliter cum saliva sit immixta, quia hæc verè per modum salivæ trajicitur. Omnes verò conveniunt hujusmodi masticationem esse indecentem ante Communionem, unde puto eam non excusari à culpa veniali, nisi aliqua causa subsit.

281. — Regula III. est, quòd ad frangendum jejunium requiritur, ut res sumpta habeat rationem cibi, aut potùs. Hinc dubitatur, an comestio capillorum, unguium, vel ligni, papiri, lapillorum et similium impediatur Communionem? Adsunt tres sententiæ. Prima sententia universè negat, quia omnia hæc non habent rationem cibi, vel saltem, quia usu non habentur ut comestibilia. Ita *Dian. p. 3. tract. 4. res. 28. Renzi qu. 4. cum Jo. Delacruz, Ludovico de Sancto Jo. etc.* Et probabile putant *Bus. ut supra, et Ledesm. apud Salm. n. 70.* Secunda sententia è converso universè affirmat, quia, (ut dicunt) reverentia ad Eucharistiam requirit non solum, ut nihil cibi comedatur, sed etiam, ut nihil ad modum cibi deglutiat. Ita *Laym. n. 18. Ronc. q. 8. Salm. n. 70. Wig. n. 44. Pal. n. 7.* et pro hac sententia citant etiam *D. Th. p. 3. q. 80. n. 8. ad 4.* ubi dicit: « Nec refert » utrùm aliquid hujusmodi nutriat, vel non nutriat, dummodo » sumatur per modum cibi vel potùs. » Tertia verò sententia communis docet, minimè frangi jejunium, si edantur res omnino indigestibiles, ut sunt capilli, ungues, metallum, vitrum, fila ex serico aut lana, ossicula fructuum omnino depurata quia hæc nec nutriunt, nec rationem habent cibi; Ecclesia autem tantùm prohibet, ne sumatur Eucharistia post cibum aut potum, ut patet ex *Conc. Tolet. VIII. Can. 2.* ubi dicitur: « Nullus post » cibum potumque minimum sumptum Missas facere præsumat. » Et ex *Concil. Matisconensi*, ubi: « Ne cœlesti cibo terrenus præponatur. » Idem dicit *S. August. (Ep. 18. ad Januar.)*: « Placuit Spiritui S. ut in honorem tanti Sacramenti in » os Christiani prius corpus Dominicum intraret, quàm cæteri cibi. » Ita *Conc. n. 6. Cont. Tourn. p. 475. v. Alii. Vioa n. 5. Sporer. n. 467. Holzm. n. 72. Escob. n. 332 et Lugo. n. 28. cum Henr. Nunno, Vill. Reg. etc.* Neque huic sententiæ adversatur *D. Thom. loco mox cit.*, nam oportet integrum textum animadvertere *S. Doctoris*, qui sic ait: « Et ideo neque post

» assumptionem aquæ vel alterius cibi, aut potûs, vel etiam
 » medicinæ, licet hoc Sacramentum accipere, nec refert utrum
 » aliquid hujusmodi nutriat vel non nutriat. *Nota to* aliquid hu-
 » jusmodi. » Ergò illud nutriat vel non nutriat D. Th. refert
 » solum ad res mox à se recensitas *cibi, aut potûs*, inter quas etiam
 » numerat medicinam, quæ multoties non est nutritiva. Præte-
 » rea, posset accidere quòd cibus illico evomatur, et sic non nu-
 » triret, et ideo dixit « aliquid hujusmodi *impedire Communionem*
 » sive nutriat, sive non nutriat. »

Secus verò dicendum cum præfatis AA. de rebus digestibi-
 libus, quæ à stomacho alterari, et in substantiam hominis con-
 verti possunt, prout sunt charta, palea, filum ex lino, pulvis
 medicinalis, cera (cùm cera fere semper retineat aliquid mellis
 admixtum); ita *Tamb. n. 20. Viva n. 5. Conc. n. 6 et Mazz. p. 147.*
 (contra *Dian. et Bern.*) Idem dicunt probabilius *Croix n. 562. Lugo num. 32. Escob. n. 335. Viva et Mazz. ll. cit. Wig. n. 44.*
 de terra seu creta, quam mulieres edere solent, cùm in
 ea aliquid inveniatur à stomacho alterabile et nutritivum.

282. — Utrum autem inter plura horologia dissonantia, liceat
 alicui ultimum sequi ad Communionem accipiendam? Negant
Merolla et Salas ap. Dianam p. 4. tr. 3. R. 19. Sed communis-
 simè affirmant *Sanch. de Matr. l. 2. dist. 41. n. 40. Quarti p. 3. tit. 9. dub. 3. Merati in Rubr. de defect. §. 9. Dian. l. c. Sporer p. 159. n. 471. Holz. tom. 1. p. 38. nu. 180.* cum communi ut
 asserit *Croix n. 581. Lugo d. 15. n. 45. cum Fag. Sanctio, et Vill. Escob. nu. 353. cum Trull. et Salm. n. 69. in fin. cum Pasq. Gabr. et Anton. à Spir. S. Dummodo de errore non constet, ut bene advertunt Lugo et Escob. Vel modò, addo cum Croix horologium non sit de illis, quæ ut plurimum errant, quia hæc præsumuntur semper errare.*

Num autem possit communicare, qui cibum deglutit post pri-
 mum ictum, sed ante ultimum? Affirmant *Salm. n. 69. cum Trull. Bressero etc. Ac Gobat. ap. Croix nu. 580.* Quia (ut dicunt)
 ultimus ictus moraliter eandem complet horam, ita ut omnes
 ictus pro unico computentur. Sed melius id negant *Lugo d. 15. n. 37. Tourn. p. 480. Sanch. n. 40. Escob. n. 353 et Croix cum Conc. Sanct. et communi.* Ratio, quia ad primum horæ ictum
 media nox iam expleta est, ut mihi etiam confirmavit peritissimus
 horologiorum faber. Sentio autem tanquam certum tenendum,
 quòd tempus mediæ noctis non moraliter, sed physicè accipiendum
 est; nam si moraliter posset accipi, cur non deberet admitti opinio
Caramuelis, qui dicit non impediri à Communionem illum, qui cibum prius sumptum deglutit parum post ultimum
 horologii ictum? Sed hoc communiter à DD. et ab ipsis *Salm.*
 rejicitur. Utrum autem in dubio negativo, an transacta vel ne
 sit media nox, possit aliquis communicare? Valde probabilis est,
 imò fortè probabilior sententia affirmativa, quam observa in
Tom. 1. l. 1. n. 80. cum Busemb. Laym. Pal. Sporer, etc. quibus adde hinc
Cardenas in Crisi 1. d. 25. n. 87. Dian. p. 2. tr. 13.

R. 2. *Gobat. n. 280. Elbel t. 3. de Euch. n. 101. cum Henriquez, Illung. etc.* quia, cùm hoc præceptum sit negativum (ut probavimus
loc. cit. in Tom. 1.) de non accedendo ad Eucharistiam post comestionem,
 non teneris ab illa abstinere, quandiu non es certus, et tantò magis
 si nullam habeas rationem probabilem te comedisse; tunc enim adhuc manes in possessione tuæ libertatis.

283. — « 4. Non est peccatum, per se loquendo, cibum sumere
 » vel expuere, *Tamb. cap. 2. §. 1.* statim à communionem, ut ex
 » *S. Thom. docent Azor. Sanch. Bon. d. 4. q. 6. p. 1. n. 25.* unde
 » eum, qui paulò ante medium noctis coenasset in Dominica
 » pridie Nativitatis Domini, posse nihilominus statim post me-
 » diam noctem celebrare, docent *Diana* et alii tres *p. 3. t. 4.*
 » *R. 44.* * (*Vide n. 289. in fin.*) * Etsi ob Sacramenti reveren-
 » tiam consilii sit abstinere, donec species sint consumptæ, quod
 » saltem intra dimidium quadrantem in laico (in Sacerdote in-
 » tra quadrantem) fieri certum videtur, *Card. de Lugo d. 12. sect. 3. n. 54.*
 » ex judicio medicorum à se consultorum. *Tamb. autem cap. 3. §. 4. ex Jo. Sanch. d. 38.* notat citius à valido
 » quàm à debili stomacho, regulariter tamen ab omnibus intra ho-
 » ram consumi; refertque infirmum quemdam post mediam ho-
 » ram species integras rejecisse. »

Omnes conveniunt congruum quidem esse, ut communicantes
 per aliquod temporis intervallum abstineant ab expuendo: dicunt
 tamen *Holz. to. 1. de Jejun. p. 354. n. 76. Wigandt tr. 12. n. 45 et Croix l. 6. p. 1. n. 549.* nullum esse peccatum expuere
 post Communionem, si nullum hostiæ fragmentum remanserit in ore.
 An autem liceat edere vel bibere statim post Communionem? Olim
 ex *Tribus de Consecr. dist. 2.* præcipiebatur jejunium post Communionem
 usque ad sextam, sed hoc præceptum jam diu est abrogatum, ut docuit
 adhuc suo tempore *D. Thomas 3. p. q. 80. art. 8. ad 6.* Unde dicit *Holz. l. c.*
 hodie nullo modo eum peccare, qui comedit statim post Communionem. Sed hoc
 rectius non admittit *Croix ib. cum Suar. Aversa, Quarti et Dicast.*
 nisi adsit aliqua causa, putà si Religiosus post Missam dato signo
 debeat ad mensam accedere; aliàs talis comestio, dum adhuc in
 stomacho perseverant species consecratæ, ob aliquam irreverentiam
 non excusatur à culpa veniali, ut dicunt AA. citati ex *D. Th. qui l. c.*
 docet: « Debet... esse aliqua mora inter sumptionem hujus
 » Sacramenti, et reliquos cibos. » Quanto autem tempore perdurent
 in stomacho species consecratæ? Vide dicta *n. 25.*

284. — « Dixi in *Respons. regulariter*: quia non jejunus licite
 » communicat in sequentibus casibus, si quidem jejunus non possit
 » sine notabili incommodo, ut monent *Conc. et Bonac. apud Dian. p. 9. cap. 6. R. 42.*

« 1. In periculo mortis, sive illud sit ex morbo, vulnere, ve-
 » neno, sive ex sententia judicis. Et quidem in eodem morbo, etsi
 » non teneris, potes tamen post aliquot, v. g. 6, 7 vel etiam, ut
 » putat *Laym.* duos dies (etsi quoad hoc potissimum attendendum
 » esse ad consuetudinem, monent *Card. de Lugo*) repetere

» viaticum non jejunos, dummodo nequeas jejunos sumere, et
 » periculum mortis recurrat, ut docetur *comm.* vel etsi ma-
 » neat, ut contra *Vasq. Præp.* et alios docent *Nao. Tol. Regin.*
 » *Suar. de Lugo s. 3. n. 65.* Imò, etsi non liceat ægro ex sola de-
 » votione communicare, fracto jejunio; si tamen morbus esset
 » diuturnus, nec posset dari Communio, nisi post medicinam,
 » probabile esse id licere, docent *Armil. Tolet. Bon. Regin.*
 » *Henr. Suarez, Escob. etc.* quorum aliqui exigunt longum in-
 » tervallum, v. g. 30 dierum, ut *Nao. et Vill.* alii 8 vel 10 dies,
 » ut *Suar. Henr. Fag.* alii 7 ut *Sylo.* alii 6 ut *Arm. Zamb. Pos-*
 » *sev. et Fill.* quos sequitur *Dian. de celebr. R. 77*; alii per-
 » mittunt toties, quoties sano posset dari jejuno: ita *Escob. l. 7.*
 » *E. 6. ex Hurt.*; alii denique posse sequenti statim die dari,
 » ob justam causam, ut si propter consuetudinem et desiderium,
 » aut devotionem difficulter absterneat, et moraliter videatur in-
 » stare periculum mortis. Sic *Laym. l. 5. tr. 4. c. 9. n. 20.* Ve-
 » rùm ea in re loci consuetudo spectanda est, quæ nunc sal-
 » tem videtur permittere, ut quando morbus, et periculum diu
 » protrahitur, post 7 vel 8 dies iterum detur Communio non je-
 » juno. Vide *de Lugo d. 15. sect. 3. de Euchar.* »

283. — Queritur, an liceat communionem iterum ministrari infirmo non jejuno, qui jam Viatico munitus est? Quidquid dicant aliqui, vera et communis est sententia affirmans, quam tenent *Suar. 3. p. d. 68. s. 5. Laym. l. 5. tr. 4. c. 6. n. 20. Con. t. 8. p. 320. n. 16. Holz. tom. 1. p. 351. n. 73. Tourn. tom. 5. p. 485. v. Verum, cum Tol. Sylo. Wit. etc. ac Lugo d. 15. n. 64. cum Sa, Arm. Soto, Bonac. Vict. et aliis passim; testaturque Benedictus XIV de Synodo l. 7. c. 12. nullum Theologum alicujus nominis hanc sententiam negare. Ratio est, quia hoc Sacramentum ægrotis non datur præcisè ad satisfaciendum præcepto, sed in præsidium contra tentationes, quæ tempore mortis magis urgent. Et hoc non solum si novum recurrat periculum, sed etiam si idem perduret, ut dicunt *Sylvest. v. Eucharistia num. 3. Elbel tom. 3. p. 101. n. 129.* (qui testatur hanc esse communem praxim Ecclesiæ) et *Suar. Laym. Hozlm. ll. cc. cum Soto, Tol. etc.* Idemque docet *Bened. XIV, l. c. n. 5.* ubi sic addit: *Episcopos insinuet Parochis posse, et debere Viaticum in eadem infirmitate iterum ac tertio administrari, præsertim si ægrotus exposcit; et si velit, pœnam decernat in Parochos, qui ægrotis devotè postulantibus iterum, et tertio Eucharistiam deferre detrectent falsis prætextibus.* Neque huic adversari *Vasq.* dicit idem *Bened. n. 4.* ut malè asserunt *Bus. et Lugo;* nam *Vasq.* tantum loquitur de obligatione præcepti, cui censet satisfieri per unicam perceptionem Eucharistiæ.*

Sed dubitatur 1. Quanto tempore debeat distare una Communio ab alia? Communio sententia censet distare debere octo diebus circiter: ita *Busemb. ut supra, Conc. l. c. Tourn. d. p. 485.* ex antiquo Rituali Rom. *Escob. lib. 20. cum Sylo. et Fill. ac Salm. n. 76. cum alis.* Sed non improbabiler *Laym. d. n. 20. Escob.*

n. 363. et *Ronc. de Euch. c. 6. q. 4. R. 3. cum Hurt.* dicunt quòd infirmus, assuetus sæpius ex devotione communicare, bene possit altero die statim post Viaticum sumptum suscipere Communionem non jejunos; idque in singulis diebus admittunt *Pal. p. 13. n. 14. et Arm. ac Dic. ap. Croix n. 613.* et probabile putat *Tamb. Meth. c. 5. num. 24.*

Dubitatur 2. An si quis communicaverit paucis ante diebus ex devotione, teneatur sumere Viaticum superveniente periculo mortis? *Prima* sententia communior negat, etiamsi Communio præcesserit octo circiter diebus; hanc tenent *Laym. tract. 4. c. 5. n. 4. Lugo d. 15. n. 39.* cum communi ut asserit *Ronc. c. 6. quæst. 4. R. 1. Ronc. D. 4. quæst. 7. p. n. 1. 2. cum Conc. Ang. Fill. Tab. Henr. Molf. Suar. d. 69. sect. 3. §. Rogabis,* (qui cum *Soto et Palud.* eam tenent, si Communio triduo antea sit suscepta) et probabilem putant *Palauus p. 14. n. 7. et Sal. c. 8. n. 5.* Ratio, tum quia præceptum Communionis jam in substantia impletum est per Communionem prius perceptam; tum quia ideo tenetur homo communicare in articulo mortis, ut hoc Sacramento se præparet ad transitum ex hac vita, sed jam censetur satis se præparasse qui paulò ante communicavit. Hæc sententia est satis probabilis, saltem (ut dicunt *Suar. l. c. et Lugo n. 55.*) si periculum mortis naturaliter accidat, quia tunc in illo brevi tempore antecedenti jam moraliter cœpit imminere, quamvis fuerit ignoratum. *Secunda* verò sententia probabilior affirmat, quam tenent *Vasq. d. 214. c. 2. n. 14. Palauus l. c. Concina. p. 320. num. 14. Tourn. p. 542. v. Quæres, cum Habert. Dian. p. 5. tract. 3. R. 33. cum Hurt. Turr. Ocrag. etc.* et huic magis adhærent *Salm. c. 8. n. 7.* Ratio, quia hoc divinum mandatum ex interpretatione Ecclesiæ præcisè obligat instante periculo mortis, ut contra hostes hoc divino præsidio muniamur; ergo non impletur per Communionem ex devotione susceptam; sicut enim non potest satisfieri debito priusquam contrahatur, ita nec satisfieri præcepto antequam ejus urgeat obligatio. Nec obstat dicere, quòd qui paulò ante communicavit, jam sufficienter se munierit, unde jam satisfecit fini præcepti; nam si hoc valeret, qui pridie Palmarum communicasset, nec teneretur ad Communionem Paschalem, sed hoc nemo dicit. Vid. dicta n. 297. in fin.

Dubitatur 3. An qui mane communicavit ex devotione, teneatur, aut possit urgente periculo mortis Viaticum sumere? Ad sunt tres sententiæ. *Prima* sententia affirmat eum teneri, quia tunc suscipiendum est Viaticum ad implendum præceptum divinum; hanc tenet *Dian. p. 5. tr. 3. R. 33. cum Hurt. Turr. Ochag. et p. 10. tr. 11. R. 4. cum Pell. Leand. Dic. etc.* *Secunda* sententia dicit eum non teneri, sed posse communicare; sic tenent *Ronc. c. 6. q. 4. R. 1. Gobat. et Marinus ap. Bened. XIV de Syn. l. 7. c. 11.* et probabilem putat *Anacl. p. 400. num. 36. ac Dian. pag. 6. tr. 6. r. 17. cum Hurt. Bressero etc.* ac testatur deductam fuisse in praxim à PP. Societatis Jesu Panormi an. 1636. *Tertia* sententia, quam tenent *Suar. d. 69. sect. 2. Laym. cap. 5. num. 5.*

Conc. p. 320. n. 14. ac Con. Gran. et Fagund. dicit eum nec teneri, nec posse communicare, quia cum præceptum divinum obliget ex intentione Ecclesiæ, praxis Ecclesiæ est, ut nemo bis in die communicet; neque hic casus sine necessitate excipi debet: dubitat tamen *Concina*, an posset communicare qui ferventi amore succensus Viaticum postularet. Omnes has tres sententias probabiles putat *N. P. Bened. XIV. l. c.* sic dicens: « In tanta opinionum DD. discrepantia, integrum erit Parocho eam sententiam amplecti, quæ sibi magis arriserit. » Cæterum probabilior mihi videtur sententia *Lugonis d. 16. n. 53 et 54* qui distinguit inter morbum naturalem et violentum, et ait, quod, si quis fuerit vulnere percussus, vel ex alto ceciderit, potest communicare (immo tenetur, juxta nostram sententiam in præcedenti Dubio allatam) quia hic revera non accepit Viaticum in mortis articulo constitutus; secus verò, si quis jam in ægitudine positus mane ex devotione communicaverit, tunc enim bene potest dici moraliter in periculo mortis communicasse, cum morbus ille jam erat in se periculosus, etsi non adhuc notus. Et idem puto dicendum cum *Suar. contra Lugonem*, si morbus fuerit repentinus, puta apoplexia, vel quid simile; nam hujusmodi morbi judicantur jam prius in suis causis dispositi existere, licet ignorentur.

Hic autem sedulo notandum cum *Salm. c. 7. n. 74. Viva q. 4. ar. 8. n. 9 et aliis*, quod si infirmus facile possit jejunus sumere Viaticum in sequenti die, tenetur utique expectare; secus tamen si adsit periculum mortis; vel si non possit commodè expectare, puta si deberet differri medicina opportuna, vel esset deferenda Eucharistia intempesta nocte, ut dicit *Viva cum Coninck*. De reliquo bene aiunt *Salm. l. c. cum Soto, Navarr. Gill. et Vict.* in hoc non esse scrupulosè procedendum, cum in Concilio Constantiensi sess. 13. simpliciter infirmi excipiantur à lege jejunii. Damnati autem ad mortem bene possunt communicare non jejuni, si Judex nolit tamdiu executionem mortis differre, ut jejuni communicare possint, ut rectè dicunt *Salm. c. 2. n. 82. et Wigandt tr. 12. n. 49. (V. Not. VI, pag. 345.)*

Dubitat 4. An Sacerdos ministrans Viaticum possit aliquando omittere verba illa in Rituali præscripta: *Accipe Viaticum, etc. Negant Clericat de Euch. Dec. 19. n. 12 et Tamb. Quarti, ac Card. Brancat. ap. de Alex. Confes. Monial. c. 12. §. 6. q. 24.* tum quia (ut dicunt) prædicta verba sunt valde proficua, utpote ab Ecclesia ordinata: tum quia Rituale Romanum facit jus quoad ea, quæ in ipso præseribuntur, cum Paulus V in sua Bulla dixerit, *inviolatè observent*. Probabiliter verò affirmat ipse *de Alexandro et Tournelius l. 1. c. 1. §. 12. n. 6. p. 44. ex Pasq.* casu quo infirmus magna animi tristitia Communionem per modum Viatici sit suscepturus. Ad satisfaciendum enim præcepto Viatici non requiritur intentio satisfaciendi, sed sufficit ut ponatur opus præceptum, juxta dicta *de Hor. Can. lib. 3. num. 176.* Aut saltem sufficit intentio interpretativa satisfaciendi

obligationi, quæ magis urget. Quoad illa autem verba à Rituali præscripta, respondet *de Alexandro cum Pignatell. t. 9. Consul. 36. §.* Neque, quod non omnia in Rituali præscripta cadant sub præcepto, sed quædam ibi præcipiuntur sub obligatione aliunde proveniente, quædam verò præscribuntur tantum de decencia: nec Pontifex extrahit ea ab ordine suo, sed solum efficit, quod intra ordinem suum rectè procedant; verba enim Bullæ hæc sunt: « Quapropter hortamur Episcopos, Vicarios, Parochos, etc. » ut in posterum constituto Rituali in sacris functionibus utantur, et in re tanti momenti, quæ Catholica Ecclesia, et ab ea probatus usus antiquitatis statuit, inviolatè observent. Ergo inviolatè observent tantum respicit ea quæ (aliunde) Ecclesia, et probatus usus antiquitatis statuit. » Cæterum, quidquid sit de hoc puncto, etiamsi omnia in Rituali caderent sub præcepto, nullo modo potest dici, quod præceptum proferendi illa verba inducat gravem obligationem; verba enim quæ substituantur, *Corpus Domini nostri Jesu Christi, etc.* reipsa idem significant, et operantur. Ad excusandum verò à peccato veniali, in casu nostro bene sufficiens erit causa mutandi illa verba, ne infirmus magno mœrore afficiatur.

286. — « Denique, licet probabile videatur *Fill. t. 1. tr. 4. n. 242. C. de Lugo* id quod docet *Maj. in 4. d. 9. cap. 3. Fern. de hæred. etc. (Laym. verò l. 5. t. 4. c. 6. n. 21. limitat ad casum necessitatis, quo moriturus aliud Sacramentum suscipere non posset, et scandalum cessaret) posse non jejunum celebrare ad dandum alteri Viaticum, eò quod hoc sit juris divini, jejunium verò ecclesiastici tantum; ideoque non tantum posse, sed etiam teneri dicat *Gran. in. 3. p. c. 6. t. 10. d. 8. n. 12.* id tamen merito communiter rejicitur, tum quia contrarium probat praxis; tum quia major est habenda ratio Sacramenti, quam aliqualis necessitatis proximi; tum quia præceptum Viatici non obligat, quando non potest ritè dari. Ita *Bon. ex Con. Hur. de Euch. d. 9. diff. 17. Suar. Vasq. etc. comm. docetque. C. de Lugo* esse probabilius. *V. Dian. t. 1. tr. 4. Resp. 33.* Sacerdos autem mortis (sive naturali, sive violentæ) vicinus, celebrare sine dubio potest non jejunus, ad dandum sibi Viaticum, si illud aliter haberi non potest: quia non plus est celebrare, quam communicare sumpto cibo. *Card. de Lugo d. 15. s. 4. Laym. Dian. p. 5. t. 3. R. 36.* »*

Quæritur, utrum Sacerdos ad Viaticum ministrandum possit celebrare non jejunus? Prima sententia affirmat, et hanc tenet *P. Concin. p. 362. n. 7. item Major. Fernan. et Zambr. ap. Lugo d. 15. n. 67. et probabilem vocant Esc. l. 20. n. 368. Viva q. 4. ar. 8. n. 9. Dian. p. 8. tr. 2. res. 78 et Lugo l. c. cum Fill. et Tourn. p. 286. ad 3. in fine*, eam non audet redarguere. Ratio, tum quia hoc casu præferendum est præceptum divinum ecclesiasticum; tum quia idem præceptum ecclesiasticum, cum permittat moribundo communicare non jejunus, etiam permittere cœsetur Sacerdoti

non jejuno celebrare, ut infirmum communicet. *Secunda* verò sententia communis et probabilior negat, et hanc tenent cum *Busemb.* ut supra (qui asserit oppositam communiter rejici, sed hoc immeritò) *Suar. d. 66. Tourn. p. 485. v. Resp. ad 2. Salm. c. 6. n. 77. Renzi t. 1. de Jejun. c. 1. q. 4. et Lugo l. c. n. 68. cum Nav. Syloio. S. Anton. Soto, Coninch. Sylo Armilla, Vict. Henriq. et Vasq.* qui contrariam improbabilem vocat. Ratio, quia licet præceptum sumendi Viaticum sit divinum, et præceptum non celebrandi post cibum sit tantum ecclesiasticum, tamen hoc in substantia etiam est divinum propter reverentiam Sacramento debitam, quæ non excusatur eo casu ob utilitatem moribundi, cum Sacramentum hoc non sit tantæ necessitatis. Et sic respondetur ad primam rationem oppositæ sententiæ. Respondetur autem ad secundam, quòd ideo permittatur moribundo non jejuno communicare, quia in eodem concurrunt tam præceptum ecclesiasticum de jejunio, quàm divinum de sumendo Viatico, quòd eo casu præferri debet. Secus verò est de Sacerdote, cum ipse unico tantum præcepto obstringatur, scilicet non celebrandi nisi jejunos, nec ipse potest illud violare, ut moribundus suum adimpleat præceptum, ad quòd eo casu nec etiam moribundus tenetur, cum per ipsum non stet. Neque obstat dicere, quòd sicut potest Sacerdos conscius mortalis celebrare sine prævia Confessione ad dandum Viaticum, ita etiam sine jejunio; tunc enim ex *Trid.* ipsa necessitas ministrandi Viaticum excusat; cum possit Sacerdos per contritionem se disponere, et sic obicem auferre; sed non jejunos, cum non possit deinde tollere obicem violati jejunii, non potest irreverentiam evitare, juxta dicta in simili casu *n. 262. D. 2.* Primam sententiam probabilem puto, sed hæc secunda probabilior mihi videtur, nisi (ut recte dicunt *Laym. tr. 4. c. 6. num. 21. Viva q. 5. art. 6. n. 3 et Escob. l. c.*) moribundus non posset Sacramento Pœnitentiæ, vel Extremæ Unctionis muniri; nam eo casu Eucharistia poterit esse Sacramentum necessitatis, ut ille ex attrito fiat contritus.

Secus verò dicendum, si Sacerdos, cum esset morti proximus, deberet celebrare ad dandum sibi Viaticum; quia tunc bene poterit celebrare non jejunos, ut præcepto Viatici satisfaciat, tunc enim in eadem persona concurrunt præceptum ecclesiasticum, et divinum quòd præferendum est: Ita communiter cum *Busemb. Suar. l. c. Lugo n. 69. Laym. n. 20. Renzi quest. 4. et Salm. c. 7. n. 78. cum aliis passim.*

287. — « 2. Si periculum sit, ne Eucharistia pereat, vel malè tractetur, potest sumi à non jejuno, etiam Laico si alius desit: * (*Est commune apud Salm. n. 78. Vide dicta n. 86. Not. II.*) * imò probabiliter potest etiam à præsentente Sacerdote laicus accipere, ut docent *Card. de Lugo n. 87. Suar. et Vasq. d. 221. n. 48.* »

« 3. Si grave scandalum sit oriturum ex omissione Sacrificii, vel communionis. Quòd tamen quidam putant vix fieri posse,

» eo quòd occurrì possit scandalo, dicendo, Sacerdotem casu alii quid sumpsisse, ideoque impediri. »

Si Sacerdos recordatur post Consecrationem se non esse jejunum, certum est non teneri, nec posse Missam deserere, cum præceptum divinum perficiendi Sacrificium præponderet ecclesiastico communicandi jejunos. Vide *Azor. p. 1. lib. 10. c. 33. qu. 3. et Bon. d. 4. qu. 6. p. 2. nu. 19.* qui cum *Henriq. Rodr. Reg.* et aliis communiter id docent. Si autem recordetur soluti jejunii ante Consecrationem, et præsertim ante Canonem, debet ulique desistere à Missa, si possit sine infamiæ nota, aut scandalo, ut etiam communiter dicunt *Lugo d. 15. n. 70. Pal. p. 13. n. 22. Bon. l. c. p. 1. nu. 16. Conc. tom. 8. p. 364. nu. 10. Tourn. tom. 5. p. 482. Ronc. c. 5. q. 9. R. 3. et Salmant. cap. 7. nu. 79. cum Suar. Laym. Gabr. etc. ex D. Th. q. 83. art. 6. ad 2. ubi ait: « Tuliùs reputarem, maximè in casu manducationis, quòd Missam inceptam desereret, nisi grave scandalum timeretur. » Censet autem *S. Bon. ap. Bon. dict. n. 16.* et probabile id putant *Sotus, Ang. Reg. etc. ibid.* propter hanc rationem scandali nunquam desistendum esse à Missa inchoata, quia fere nunquam sine scandalo illa omitti posset. E converso dicit *Concina* raro in hoc posse scandalum accidere. Melius sentio dicendo cum *Tournely*, semper scandalum posse timeri, nisi celebrans sit notæ, aut saltem præsumptæ probitatis.*

« Dixi scandalum: quia turbationem, vel incommodum alii quòd secuturum, v. g. si celebraturus primitus aliquid sumpsisset, non sufficere notat *Præp.* * (*nisi adessent grapes circumstantiæ. Croix n. 583. cum Gob. Vide n. 257.*) *

288. — « 4. Si perfectio Sacrificii, vel Communionis urgeat. Quòd fieri potest quinque modis. I. Si pro speciebus vini sumpsit aquam (quam si advertat, dum habet in ore, non est expuenda ob periculum ejiciendi fragmentum hostiæ et irreverentiam, sed deglutienda, *Tamb. de exped. sacrif. lib. 2. cap. 8. Card. de Lugo d. 15.*) * (*Et idem rectè dicit Conc. p. 363. n. 9.*) * tunc enim tenetur denuo consecrare * (*utramque materiam*) * quòd fieri etiam potest, consecrando et offerendo statim, sine nova hostia: * (*Ut Scotus, Suar. Laym. etc. ap. Croix l. 6. p. 2. n. 545. At Rubrica Missalis de Defect. cap. 4. num. 5. utramque sententiam (nempe quòd debeat consecrare novam hostiam, vel possit tantum vinum) docet esse probabilem, si in publico celebretur*) * Vide apud *Suar.* Quòd si id post Missam conclusam advertas in Sacristia, omittas. * (*cum Salm. n. 80. Conin. Laym. etc.*) * Si autem intra Missam post sumptionem, vel etiam ante eam post Consecrationem tamen dubites, an fuerit vinum, pro vino præsumendum esse, et pergendum, ait *Tamb.* * (*Cum Gob. apud Croix l. 6. p. 2. n. 535. qui tamen cum Pasq. et Avers. dicit consecrandum esse aliud vinum, quando prudens adest dubium; nisi diu alia materia esset expectanda, ut n. 536. Vide dicta n. 206. v. Quoad.*) *

» II. Si celebrans post Consecrationem deficiat: tunc enim tenetur